

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
24 iulie 2024

Probă scrisă

LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ

Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

I. TÉTEL **(60 punct)**

Olvassa el figyelmesen a következő regényrészletet, majd válaszoljon a kérdésekre/oldja meg a feladatokat!

Mikor a lakás minden ablaka be volt csukva, Víz y odalépett Katicához, és valami hideglelés, édeskés mosolykával ezt sutto gta:

– Megbuktak.

A cselédet nem érdekelte a dolog, vagy nem mutatta. De a gazdája eléje állott. Miután felesége még nem jött haza, valakit keresett, hogy kiöntse szívét.

– Katica – ismételte –, megbuktak a vörösök.

A cseléd csak egy csodálkozó tekintettel felelt, hogy az ú r ennyi bizalomra érdemesíti.

– A gazemberek – tette hozzá Víz y táguló orrcimpával, a bosszú édes mámorával.

Alighogy kiejtette ezt, dörömböltek a külső ajtón. Víz y elsápadt. A levegőbe nézett, mintha a szót keresné, melyet az előbb kimondott, és hogy eltüntesse nyomát, utánanyúlt, mint mikor cigarettafüstöt hessegetünk.

– Majd én – szól t, s hirtelen elhatározással az előszobába ment ajtót nyitni, mintegy a veszedelem elé sietve. Mindenre elszántan lépkedett.

Ez járt fejében: tús szedés, házkutatás, vésztörvényszék! És az, amit védelmére hoz föl: húszéves közpálya, szociális lelkiismeret, marxizmus, melyet elvben helyesel, csak túlzó kinövéseit nem! Már más ember volt. Nem érezte magát a bolsevizmus mártírjának, talán inkább a régi rend áldozatának, mely bizony sokszor háládatlanul mellőzte. Kabátja zsebében megtapogatta szakszervezeti igazolványát. Szerencsére még nem tépte szét, amint délután akarta. Egy emberke állott előtte a folyosón, vöröshajtókás postáskabátban, melynek gallérja otthonosan ki volt gombolva.

– Méltóságos uram – harsogta az emberke, hangosan, hogy az egész ház lakói meghallhatták –, méltóságos uram.

– Elvtárs – üdvözölte Víz y –, hát maga az, elvtárs?

– Alázatos szolgája, méltóságos uram.

– Jöjjön be, Ficsor elvtárs.

Így társalogtak igazi világtörténelmi udvariassággal, mindketten bizonytalanul, kölcsönösen előnyt adva egymásnak.

Víz y Kornél miniszteri tanácsos négy hónap múltán most hallotta először régi címét. Egy kis örömet érzett, de egy kis csalódást is, hogy nem azok érkeztek, akiknek jöttére már elkészült. Ficsor pedig, az Attila utca 238. számú ház házmestere le volt forrázva, hogy a ház tulajdonosa még most is elvtársnak titulálja.

A házmester belépett az előszobába, kezet nyújtott a méltóságos úrnak. Víz y megszorította a kezét.

A kezelést a proletárdiktatúra idején Víz y kezdte, aztán mindig Ficsor ajánlotta fel, előzékenységből.

– Megbuktak – lelken dezett Ficsor, még mindig hangosan. – Megbuktak a z siványok. Már szedik a sátorfájukat.

– Hm – hümmögött Víz y, mintha újságot hallana.

– Igen, méltóságos uram, a Váron már künn leng a nemzetiszín zászló. A sógorom tűzte ki.

– Az a fontos – válaszolt kitérően Víz –, hogy végre béke legyen és nyugalom.
– A szép piros-fehér-zöld – bólongott Ficsor, folytatva a hazafias álmodozását, s oldalt kémlelte Víz mozdulatlan arcát. – Lesz itt tánc, méltóságos uram, lesz most itt tánc.
Víz figyelte ennek a szerencsétlennek a vergődését, de elzárkózott, nem felelt. Ficsor zavarba jött.
– Tudniillik – hebegte – a csengettyű. Most volna egy kis időm. Gondoltam, megcsinálom a méltóságos úréknak.

(Kosztolányi Dezső: Édes Anna. Részlet.)

1. Azonosítson az alábbi részletben három birtokos személyraggal ellátott kifejezést (birtokot), és mindegyiknek a birtokosát!

... húszéves közpálya, szociális lelkiismeret, marxizmus, melyet elvben helyesel, csak túlzó kinövéseit nem! Már más ember volt. Nem érezte magát a bolsevizmus mártírjának, talán inkább a régi rend áldozatának, mely bizony sokszor háládatlanul mellőzte. Kabátja zsebében megtapogatta szakszervezeti igazolványát. Szerencsére még nem tépte szét, amint délután akarta. Egy emberke állott előtte a folyosón, vöröshajtókás postáskabátban, melynek gallérja otthonosan ki volt gombolva.

3 pont

2. Emeljen ki a szövegből két olyan mondatot, amelyben alanyi szerepű főnévi kifejezés szerepel fókuszpozícióban!

2 pont

3. Adjon legalább két példát a szövegből egymással ok-okozati viszonyban lévő tagmondatokra, és állapítsa meg, melyik tagmondatban szerepel az ok, melyikben az okozat!

4 pont

4. Azonosítsa az alábbi szavak -ás végződésének szerepét! Vegye figyelembe, hogy az aláhúzott végződés nem minden esetben egy (teljes) morféma!

postás
egymás
csalódás

3 pont

5. Mutassa be a képzők jelentésmódosító szerepét! (Szempontok: a szóképzés, képzett szó fogalma; képzők jelentésmódosító szerepének azonosítása, képzők említése, példák)

8 pont

6. Mutassa be a részletben megjelenő szereplők közötti viszonyt!

5 pont

7. Értelmezze a *világtörténelmi udvariasság* kifejezést a szövegrészlet alapján!

5 pont

8. Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *Családmodellek a klasszikus modern regényben* címmel Kosztolányi Dezső: *Édes Anna* című regénye alapján! Értekezésében vegye figyelembe az alábbi értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- műfaji sajátosságok
- a műbeli család(ok) bemutatásának eljárásai
- a kommunikáció szerepe az emberi kapcsolatokban
- értékrendek ütközése

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét.

30 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Készítsen egy óravázlatot VII. osztályos diákok számára, amelyben a következő tantervi részletben említett kompetenciák fejlesztése a kitűzött cél!

„2.1. Külső tényvonatkozások és fiktív mozzanatok megkülönböztetése különböző szövegekben

- gyakorlatok köznap szövegek valóságvonatkozásainak megfigyelésére; tényállítások és hipotézisek/vélemények/ ízlésítéletek megkülönböztetése
- gyakorlatok a valószerű és valószerűtlen elemek elkülönítésére különböző szövegek olvasása során [...]

3.2. A beszédhelyezethez igazodó komplex szövegek önálló alkotása

- tudósítás írásának gyakorlása megtörtént vagy fiktív eseményről
- önálló jellemzés készítésének gyakorlása hangnem- és nézőpontváltással (pl. tényszerű és ironikus jellemzés, önjellemzés írása)

- *naplóbejegyzés írásának gyakorlása; az önkifejező és kreatív szövegalkotás, hatékony egyéni írásmód gyakoroltatása [...]*
 - *gyakorlatok komikus hatású szövegek alkotására (pl. a témához/szövegtípushoz nem illő stílus, regiszter alkalmazásával) [...]*
 - *szövegtranszformációs feladatok*
- (Tantárgyi program. Magyar nyelv és irodalom (anyanyelv) V–VIII. osztály. OMEN 3393/28.02.2017)

Figyeljen a következő szempontokra:

1. A megadott tantervrészlethez való igazodás	5 pont
2. Az óravázlat formai és tartalmi követelményeinek betartása (fejléc, mozzanatok)	5 pont
3. A tartalmi elemek összehangolása a fejlesztendő kompetenciával és a tanulási tevékenységekkel	5 pont
4. Megfelelő módszerek alkalmazása	5 pont
5. A tudományos ismeretek igényes alkalmazása, helyes fogalomhasználat	5 pont
6. A megadott szöveg felhasználása	5 pont

Az óravázlat tervezéséhez használja az alábbi szöveget:

Én fát hordtam nyomban, s tüzet tettem az eperfa alá, mely a munkálkodás helyétől három lépésre lehetett csupán. De jól is volt ez így, mert a tűzvilágnál tisztán látott apám, amikor darabolni kellett fel a nyulat. Mire szép piros halommá gyűlt a parázs, én egy régi drótrostából megfelelő rostélyt is szerkesztettem össze, úgyhogy a sütéshez hozzá is láhattunk mindjárt.

– No, olyanok vagyunk mi is, mint a pogány törökök voltak – szólalt meg ismét apám.

– Hát azok milyenek voltak?

– Azok olyanok, hogy a követet megsütötték.

Ez kicsit furcsa volt, hogy éppen a törökökhöz ment átal apám, de azért nem gyanítottam semmit.

– Hát ez a nyúl mért lett volna követ? – tudakozódtam.

– Ez azért, hogy hívjon téged az erdőre.

– Hát oda mért?

– Oda lakni.

– Még oda is elmehetek – mondtam.

– Te el – ravaszkodott apám –, ha nem félnél ott egyedül lenni.

Semmire sem voltam olyan rátartós, mint a bátorságomra; s most is felugrott bennem rögtön a hős.

– Sok mindent üsmerek – mondtam kerekén –, de a félést nem. Akármekkora erdőn is keresztül mennék, s még laknám is benne bátron, tiszta egyedül!

Éppen ezt várta apám, mert abban a percben leborított, mint a madarat:

– Emmá beszéd! Holnap kimegyünk, s lakjál benne.

– Hova megyünk ki?

– Mi a Hargitára, s oda is egy kicsi házba. A tegnap valami szeredai bankurak vadászni jöttek a közbirtokossági erdőbe, s elszerezték nekik erdőpásztornak, a bank erdejébe, amelyik a Hargitán van. Fizetést is kapnál, ha csakugyan nem félnél ott egyedül megmaradni.

(Tamási Áron: Ábel a rengetegben. Részlet.)